

יום חמישי כט ניסן תשפ

אל אחי ורעי אהובי וידידי בני הישיבה הקדושה ישיבת היכל יצחק ה' עליהם יחיו

אנחנו עומדים כעת לפני פתיחת זמן הקיץ הבעל"ט, הזמן הקשה והמאתגר ביותר שהיה לעולם הישיבות מאז מלחמת העולם השנייה.

חז"ל לימדו אותנו: מעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו, הישיבות אף פעם לא פסקו ולא יפסקו בכלל ישראל, אלא שלפעמים זה קל ולפעמים זה קשה, לפעמים המונים ולפעמים בני עליה מועטים במסירות נפש.

אז זהו, שהזמנים הנוחים משופעי הגשמיות שבהם היה לבחורים את הזכות והכבוד להתלונן על כמות המלח בחביתה בבוקר הפסקו, לא לתמיד, אבל יצאו להפסקה.

קודם כל צריך לדעת את המציאות איפה אנחנו נמצאים, ולא לשגות באשליות שונות ומשונות. נכון לעכשיו ב"ה יש בחסדי ה' יש הטבה במצב בגלל הסגרים והריחוק למיניהם, ובכל העולם המגמה היא להחזיר בזהירות רבה את החיים לשגרה חלקית ככל הניתן תוך כדי הטמעת הכללים האלו שכאשר הציבור שומר עליהם ניתן לחיות ברמות כאלה או אחרות של שגרה.

כפי שכולם יודעים הבעיה הקשה ביותר היא בציבור החרדי, שבו גם מספר הנפשות בבית אב הוא גבוה מאוד מה שמעלה את מקדם ההדבקה, וגם אורח החיים שלנו בפרט בישיבות ובבתי כנסת פשוט לא מאפשר ריחוק חברתי, ולכן למרבה הצער קשה לראות כרגע אפשרות ריאלית לפתוח את הזמן בצורה רגילה, וקשה לראות גם כיצד זה משתנה במהלך הקיץ, אולי כן, אבל אם מישהו בונה על זה שהוא יבלה עכשיו עוד שבועיים בין הזמנים ואח"כ יחזור לישיבה עם כל הברען אז חבל מאוד שישגה באשליות, כדאי להיות ריאליים, אנחנו לא נביאים ולא יודעים את העתיד, ממש כפי שאיש לא יכול היה לצפות את המתחולל נגד עינינו, כך גם אי אפשר לדעת כלום מה יהיה, רק לדעת שיהיה מה שה' רוצה, אבל חובתינו להבין את המציאות ולהתכונן אליה כפי שהיא נראית כעת, וכפי שזה נראה כעת זמן הקיץ לא יפתח בעתיד הנראה לעין, הלוואי ובאלול כן יפתח, אבל אי אפשר להבטיח גם את זה, אולי תהיה פתיחה חלקית של לימוד אזורי בקבוצות קטנות או דרכים אחרות, אבל ישיבה גדולה וצפופה שוקקת חיים עם ריתחא דאורייתא חברותות שיעורים אור ושמחה כמו שהיה לנו... כרגע אין! בעוונותינו זה נלקח מאתנו, לפנינו דרך ארוכה מאוד מלאת חתחתים שאיש בעולם כולו איננו יודע לצפות ולהעריך אותה.

וכל אחד ואחד כשקובע לעצמו את סדר יומו את תוכניותיו ושאיפותיו צריך לקחת בחשבון ולתכנן זמן קיץ שלם, אם תהיינה הפתעות טובות באמצע כולנו נשמח לחזור לישיבה, אבל כרגע זו המציאות אליה צריך להתכונן.

הציבור החרד לדבר ה' קיבל כאן מכה אדירה, רעידת אדמה שאין כדוגמתה, שינוי עצום בכל מהלך החיים, ב"ה זו לא מלחמה לא גלינו מארצנו וגם אין עשרות אלפי הרוגים רח"ל, ולא פגזים שנופלים ברחובותינו היל"ת, אבל יש אלפי יהודים חרדים ברחבי העולם שקיפחו את חייהם או נמצאים בסכנת חיים, אלפי אנשים שיושבים כעת שבעה, שיתוק מוחלט של החיים הרוחניים והגשמיים ונזק אדיר לפרנסה של רבבות אלפי יראי ה'. והשבתה של כל עולם התורה כאשר הלומדים יושבים ספונים בבתי בלי אפשרות אפילו לתפילה או לימוד בבית כנסת.

מה זאת עשה ה' לנו?

אין לנו את היכולת לומר למה קרו דברים, אין לנו נביא שיגלה לנו דברים אלה, אולי גדולי הדור יכולים לדעת מסוד ה' ליראיו, אבל כמדומני שלא זו עיקר הנקודה, עיקר הנקודה היא מה עשה ה' לנו ולא למה.

כמו שידוע בשם הגר"ח זצ"ל שהתפקיד שלנו בלימוד הוא לא לשאול 'למה' אלא 'מה' כך זה בהנהגת ה' בעולם, לא נדע למה, אבל נוכל לנסות להבין 'מה' והכוונה בזה שנוכל לנסות להבין מה היא עבודת ה' שלנו במצב הזה, אלו דברים אפשר לתקן ולרכוש בהתמודדות הזו, איך נוכל כעת לתקן עולם במלכות שקי' שלא יכולים היינו קודם, במילים אחרות אלו כלים ניטלו מאתנו ואלו כלים ניתנו לנו כעת. אנחנו כאן לא נעסוק ב'למה'. אנחנו ננסה להבין את ה'מה' שני "מה" האחד "מה זאת עשה ה' לנו", והשני "מה ה' אלוֹקֵיך שואל מעמך".

עולם הישיבות עבר תהליך בעשרות השנים האחרונות, תהליך עצום של גדילה והתפתחות, באופן הנעלה ביותר, שמעתי לפני כמה שנים מת"ח שלמד בישיבת פוניב'ז בשנתה הראשונה, חבר שלו הוצע לו שידוך, ולפני הפגישה הראשונה יעץ לו הרב מפוניב'ז שלא לגלות בתחילה שהוא בחור ישיבה, 'תגיד שאתה אינסטטטור' זה היה המצב בארץ בשנת תש"ו, והיום? בחור אינסטטטור? די קשה לו למצוא שידוך.

הציבור החרד לדבר ה' עבר בשבעים השנה האחרונות תהליך של ריבוי תורה עצום באיכות ובכמות בממדים כבירים, מכמה מאות בחורי ישיבה אז לעשרות אלפי בחורים ההוגים ושקועים בתורה בכל הקהילות החרדיות בעולם ובעיקר בארץ ישראל הפורחת ומבלבלת באינספור תלמודי תורה ישיבות קטנות וגדולות כוללי אברכים אלפי חיבורים תורניים היוצאים לאור מדי שנה, רבנים מוצי"ם ראשי ישיבות והרבה תלמידי חכמים עצומים הנמצאים בכל מקום.

איננו רוצים ח"ו להעביר ביקורת על לגיונו של מלך, על פאר הבריאה, אבל יש גם צד שני למטבע, צד שבו הריבוי בהכרח גורם לזילות, אכן קל לכבד תורה כשיש בית כנסת של בע"ב ויש את הרב ועוד שני תלמידי חכמים שכמובן הגבאי מושיב אותם במזרח, אבל כשכל המתפללים אברכים מופלגים אז איפה בדיוק המזרח? כשכולם לומדים זה גורם לכך שזה שאתה לומד עם כל הסגולות הנפלאות שנאמרו על תלמוד תורה אבל אתה לא 'מיוחד' יש רבבות כמוך ורבים מהם יותר טובים ממך, ואז מתפתחת תופעה של אדישות ועצלות, של בחורים הלומדים 'לפי הספר' ופחות מזה, של דברים שליליים שנכנסים לישיבות כדי להעביר את הזמן וכו' וכו'.

הישיבות מנסות לשמר את ההתמדה, וכך עולם הישיבות עובר שינוי עמוק, במקום הישיבה של לפני שלושים וארבעים שנה שהיתה מקום שבחורים באו בו כדי ללמוד, מי שלא רצה לא בא, אבל כולם רצו, באו ולמדו [או שלא למדו... אבל המטרה האמיתית היתה הלימוד בעצמו, לא שום דבר אחר]

אבל המערכת מנסה לשמר את הלימוד והשקיעות בעולם שבו יש פחות ופחות מוטבציה פנימית, ולשם כך היא נאלצה להשתמש בשיטה העתיקה: מקלות וגזרים, כאשר כמות המקלות וכמות הגזרים עולה משנה לשנה. ברובד השטחי המקלות הם הענישה שבמשך השנים הפכה להיות נפוצה יותר ויותר, והגזרים הם בעיקר כסף, תלמד תקבל לפי שעה, תיבחן תקבל לפי מבחן, תיבחן דפים תקבל לפי דפים נבחנת על חמשים דף בישיבה? לך תיבחן עליהם שנת ב'דירשו' ותקבל עוד כסף.

ברובד היותר עמוק גם יש הרבה מקלות וגזרים אחרים, גרועים יותר, לא תלמד? לא תקבל לישיבה חשובה תיענש בבזיונות, תלמד טוב? ירוצו אחריו רשמים ותתקבל ל... ובעיקר תקבל, תתקבל ותקבל כבוד. תלמד טוב בישיבה גדולה? תקבל מעמד, לא תלמד? תיענש בבזיונות. תהיה מוצלח תקבל שידוך חשוב [או במילים אחרות כסף] לא תלמד? תיענש בהתאם. אלה מסרים שהילד שומע מכתה ז ובצורה כזו או אחרת מלווים אותו כל החיים!

זה יוצר תופעה בלתי נתפסת, במקום שהחומר ישמש את הרוח הרוח משמשת את החומר, במקום שכל העולם הזה הוא כלי לעבודת ה' או עבודת ה' היא כלי לקבלת עולם הזה, כסף כח וכבוד. זה תהליך שמרוקן את העולם מפנימיות הופך אותו לחיצוני, שטחי, ריקני וחלול. מבהילה המחשבה על אדם שמקדיש מיטב שנותיו לתורה רק כדי שיהיה לו כח והשפעה או כבוד. זהו, זה נגמר.

הקב"ה שם את כולנו בבית, בלי מקלות ובלי גזרים, בלי קצין ומושל. אולי זה חלק מהדבר הגדול שקורה כאן מול עינינו, מציאות שבה האדם חייב לבחור, לא בתגמולים החיצוניים, לא בתועלות הגשמיות ואפילו לא בכבוד. עכשיו זו בחירה אמיתית לגמרי בין החיים והטוב המוות והרע, 'ובחרת בחיים'.

אנחנו מתחילים את הזמן כשכולם ספונים בבתים, ומשיחות עם בחורים אני יודע שלחלק זה קשה ולחלק זה קשה מאוד, יש הרבה בחורים שחיים במשפחות גדולות ובצפיפות, הנפש כמהה למרחב, לחברה, לבתי כנסת ולבתי מדרש, ואין. חברותא טלפונית זה ענין קשה, זה קשה עוד יותר כשאין 'מחייבים' מסביב לסדר יום, ובמקום יש הרבה מפריעים ומטרדים, והעדר משמעות לזמן החולף. אבל מה לעשות, ה' אמר לשכון בערפל, וה' שרוצה שנהיה אתו גם בהסתר פנים, נעבדהו ונדבק בתורתו.

איננו יודעים למה באה עלינו הצרה הזו, אבל אפשר להבין מה בא עלינו, בא עלינו מצב שכל החיצוניות שאנו כל כך מורגלים בה מתפוררת כאבק פורח, וכל התוכניות נגוזו כחלום יעוף. ומה שנשאר זו רק המציאות האמיתית, והבחירה של כל אחד ואחד מאתנו מה הוא רוצה להיות, ומה הוא רוצה לעשות, לבזבז את זמנו או להדבק בתורת ה'. מי שיזכה לבחור בחיים האמיתיים בלי שום מתנות גשמיות יזכה לצאת מהקורונה בן עליה אמיתי.

ולכן: הזמן מתחיל בע"ה ביום ראשון, כל אחד ואחד יקבע לו חברותות, כמעט כל אחד ישוייך לקבוצות שיפגשו וישמעו שיעורים במתכונת שתפורסם, וכולנו מתחילים בעמל ויגיעה את זמן הקיץ ואת פרק המפקיד.

כל בחור צריך לקבוע לו לבד את שעת הקימה בבוקר ואת מנין המרפסות או החדר שבו הוא מתפלל, את תחילת הלימוד ואת סופו, את החברותות ואת סדר היום, וכמובן לקבוע סדרים למוסר והלכה, סדר היום ומשטר השעות הוא המפתח הראשון להצלחה, זה קשה אבל מי שיתמודד ויתעקש יצליח, ומי שיצליח מובטח לו שיחזור אח"כ לשיבה אחר לגמרי ממה שנכנס, בן עליה אמיתי שאינו זקוק לסוכריות ובמבנה כדי ללמוד, זה הקנין הנפלא שאפשר לרכוש בימי הקורונה, פנימיות אמיתית, עשיית רצון ה' בלי רעש וצלצולים ומחמאות, בנית האישיות וכח הרצון, לרכוש יראת שמים אמיתית ולא יראת ה'מה יאמרו', וזה הדבר הגדול ביותר שאדם יכול לאחל לעצמו. אם נתאחד כולנו לעשות רצון אבינו שבשמים הקורונה לא תוכל לנו.

אז הזמן מתחיל, כל בחור צריך לקבוע לו לפחות שתי חברותות ביום, לסדר א ולסדר ב או ג, ולהשתדל כל אחד לשמור על המסגרות והסדרים, על ההספק מבחנים לימוד הלכה, לבד, אבל בלי חכמות.

ושוב נזכיר לא לשכוח את שתי החובות הגדולות של הזמן בו אנו נמצאים: חובת הזהירות והשמירה שלא להנזק ושלא להזיק ח"ו, וחובת התפילה.

צריך להבין המצב חמור בדיוק כפי שהיה, המציאות המרה היא שאנשים הלכו לבית עולמם כי מישהו לא נזהר, קשה לומר זאת בפה אבל זה המצב.

הגמרא ביומא מספרת על שני כהנים שרצו בכבש העולה למזבח, ואחד מהם רצח את חברו בסכין, בא אביו של הנרצח, וראה שעודנו מפרפר ואמר לאנשים שם, שהסכין לא נטמאה, ואומרת הברייתא שחמור היה להם טהרת כלים משפיכות דמים, הברייתא לומדת מהתגובה של האב כשבנו מוטל גוסס לפניו והוא שמח בכך שהסכין לא נטמאה, חמורה להם טהרת כלים משפיכות דמים, לכאורה זו דרגה עליונה, יראת שמים בלתי נתפסת, דקדוק הלכה מבהיל, לעמוד על בנו הגוסס שדמו נשפך כמים בבית המקדש, ולדבר על טהרת הסכין, איזו גדלות, אלו תעצומות נפש.

לא בעיניים של חז"ל, הגמ' שם דנה ומסיקה שלא טהרת הכלים היתה חמורה להם אלא 'שפיכות דמים הוא דול בעינייהו'!!

כשאנו רואים את כל אלה שמהדרים להתפלל במנין גם ימים אלו, תפילת ציבור חשובה להם או ששפיכות דמים זולה בעיניהם? כיצד נבחין ביראים ושלמים שמתאמצים בכל מצב לקיים רצון הבוראם לבין אלו ששפיכת דמים זילא בעינייהו? אמר לי ת"ח חשוב שיש דרך לדעת זאת, אם אתה רואה אדם שיוצא זהיר ודרוך כולו, עם מסכה על פניו, שומר על מרחק, ונעלם בתום התפילה לביתו, הרי שתפילה בציבור יקרה לו, וזה באמת מרהיב עין לראות כמה איכפת לרבים וטובים קיום מניינים לתפילות ומתאמצים בכל דרך להתפלל במנין. אבל אם אתה רואה מישהו שיוצא באדישות ובזלזול, לא שומר על הכללים, ומתעכב לשיחת רעים אחר התפילה, אז...

היוזמות השונות להתיר מניינים, התלונות על הסגרים וקיפוח החרדים, והנסיונות השונים לביטול ה'גזירות' נובעים בהרבה מקרים מנגיעה פשוטה אחת במעמקי הנפש, והיא הרצון לחזור לעולם בו היינו, ולהכחיש את המציאות הקשה, כל השאר זה התירוצים, אבל במעמקי הנפש זו הסיבה, הרצון הזה הוא טבעי ומובן, כולנו רוצים, אבל זו שפיכות דמים!! כעת חובת השעה היא הזהירות והשמירה, וזה קודם לכל.

ונזכור את חובת התפילה בעת צרה על הכלל ועל הפרט, ועל עולם התורה כולו, נתחזק כולנו בתפילה ובהוספת פרקי תהילים מדי יום ויהי רצון מלפניו יתברך שנוכה לצאת מהתקופה הזו היישר לקבלת פני משיח צדקנו בקול רינה ותודה והמון חוגג בב"א.

